

Музичне мистецтво

навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 клас

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма з музичного мистецтва для 1- 4 класів загальноосвітніх навчальних закладів розроблена відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти. Програма визначає концептуальні підходи до музичної освіти учнів початкових класів, конкретизує музично-освітні завдання, розподіляє художньо-педагогічний матеріал, враховує національні музично-педагогічні традиції та сучасні тенденції розвитку національної та світової музичної культури.

В основу програми покладено провідні положення сучасної музичної педагогіки, а саме: визначення мети загальної музичної освіти у широкому культурологічному контексті; підхід до сприймання музики як основи загальної музичної освіти; ставлення до музичного мистецтва як джерела і предмета духовного спілкування. Програмою передбачено неперервність і наступність завдань і змісту музичної освіти у початковій та основній школі; Варіативність її змісту та поліхудожність, що реалізується через встановлення зв'язків між музикою та іншими видами мистецтва.

Програма ґрунтується на таких **принципах** музичної педагогіки:

- орієнтації на духовний розвиток особистості засобами музичного мистецтва;
- зв'язку музики з життям;
- **опори на три типи музики – пісню, танець, марш;**
- активізації музичного мислення;
- єдності емоційного і свідомого, художнього і технічного;
- взаємодії мистецтв;
- особистісно-діяльнісного підходу, визнання самотності й самоцінності особистості учня.

У програмі реалізовано ідею загальної музичної освіти учнів на основі української національної музичної культури як складника *світової*. Її суть полягає у ставленні до музичного мистецтва як невід'ємної частини духовного життя народу; у зверненні до народної музичної творчості крізь призму її життєвих зв'язків із духовним, матеріальним та практичним світом людини; у розгляді української музичної культури в діалектичній єдності з музикою інших народів; у вивченні професійної музики крізь призму її фольклорних джерел; у розкритті естетичного змісту української народної і професійної музики на основі досягнення учнями суті й особливостей музичного мистецтва.

Мета і завдання музичної освіти учнів 1-4 класів зумовлені соціальними функціями музичного мистецтва, вимогами Державного стандарту початкової загальної освіти.

Метою музичної освіти в початковій школі є формування основ музичної культури учнів як важливої і невід’ємної частини їхньої духовної культури, комплексу ключових, міжпредметних і предметних компетентностей у процесі сприймання й інтерпретації кращих зразків української та світової музичної культури, а також формування естетичного досвіду, емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва. Ця мета конкретизується в основних **завданнях**, спрямованих на формування базових освітніх компетентностей та загальний естетичний розвиток учнів:

- введення учнів у світ добра й краси, відбитий у музичних творах, засвоєння ними початкових знань про особливості художньо-образної мови музичного мистецтва;
- розвиток чуттєво-емоційного сприйняття навколишнього світу крізь призму музичного мистецтва, прилучення учнів до животворного джерела людських почуттів і переживань, втілених у музиці;
- збагачення емоційно-естетичного досвіду учнів, підведення їх до осягнення художньо-образної суті музичного мистецтва в його найпростіших втіленнях;
- сприяння розвитку образного мислення, уяви, загальних та музичних здібностей учнів;
- формування здатності до різних видів активної музично-творчої діяльності, опанування елементарними практичними вміннями та навичками;
- формування універсальних (духовних, моральних, громадянських, естетичних) якостей творчої особистості;
- виховання ціннісного ставлення до музичного мистецтва.

Змістове наповнення програми передбачає формування в учнів світоглядних, ціннісно-орієнтаційних, навчально-пізнавальних, творчо-діяльнісних, комунікативних компетентностей, що досягається через сприймання та інтерпретацію творів народного і професійного музичного мистецтва, оволодіння досвідом художньо-практичної діяльності, розвиток творчих здібностей, потреби в міжособистісному спілкуванні та спілкуванні з творами музичного мистецтва.

Характеристика структури навчальної програми

В основу структури програми покладені різні грані музики як єдиного цілого. Програма має тематичну побудову, що дає змогу об’єднати різні види музичної діяльності учнів (сприймання музики, виконання, засвоєння необхідних музичних понять і термінів, елементарне музикування, інсценування пісень, ритмічна й пластична імпровізація, тощо) на одному уроці.

Зміст і послідовність тем визначаються необхідністю розвитку в учнів здатності до співпереживання тих почуттів і станів, що виражає музика; до осягнення художньо-образної суті музичного мистецтва у найпростіших виявах, засвоєння елементів музичної мови; можливостями усвідомлення зв’язків музики з життям, набуттям ними практичного досвіду. Уміннями сприймати, аналізувати і виконувати музику учні оволодівають у тісному зв’язку із засвоєнням конкретної теми.

Тематична побудова програми (заснована на музично-педагогічній концепції Д.Б.Кабалевського) пройшла у свій час багаторічну масову експериментальну перевірку в школах України і зарекомендувала себе як найбільш доцільна.

Теми програми мають не тільки навчальний, але й музично-естетичний характер і відкривають можливість досягнення цілісності та єдності навчального процесу не лише в межах одного уроку, але й протягом семестру, навчального року і всього навчального курсу.

Базова програма передбачає свободу творчості вчителя й можливості вибору *традиційних та сучасних педагогічних методик (М. Лисенка, К. Орфа, Е.Жак-Далькроза, З. Кодая та інших)*. Тому у варіативних авторських концепціях назви навчальних тем, порядок та обсяг їх подання можуть бути іншими (за умови відповідності Державному стандарту). При цьому мають бути використані твори з орієнтовного або додаткового матеріалу для слухання і виконання.

Тематична структура програми

Клас
1 клас Тема 1. Про що розповідає музика Тема 2. Музика навколо нас
2 клас Тема 1. Типи музики Тема 2. Виразжальне та зображальне в музиці Тема 3. Основні музичні жанри Тема 4. Мова музики
3 клас Тема 1. Основні властивості музики: пісенність, танцювальність, маршовість Тема 2. Інтонія Тема 3. Розвиток музики Тема 4. Музична форма
4 клас Тема 1. Музика мого народу Тема 2. Музика єднає світ

Найважливішим завданням уроків музики в 1 класі є послідовне збагачення музичного досвіду дітей, виховання в них навичок сприймання *і виконання* музики; від якості цих занять значною мірою залежить музичний розвиток молодших школярів у наступних класах.

Зіставлення музичних, літературних і візуальних образів сприятиме поліхудожньому вихованню молодших школярів. Програма розкриває емоційний зміст музики, характер творів різноманітних жанрів; допомагає учням розпізнавати життєвий зміст музичних творів, виявляти в них ознаки зображальності; на доступних і захоплюючих зразках ознайомлює з виразжально-зображальними засобами музичної мови, через залучення учнів до різноманітної музичної діяльності закладає основи елементарних виконавських умінь і навичок. Пропоновані програмою музичні твори є невеликими за обсягом, із яскравими музичними образами.

Зміст програми 2 класу вводить учнів у світ пісні, танцю і маршу як головних сфер музичної образності, що пронизують усю класичну та сучасну симфонічну й камерну, вокальну й інструментальну музику; поглиблює уявлення учнів про зв'язок музики з життям, допомагає усвідомити виражальні та зображальні можливості музики, досягнути виражальне значення елементів музичної мови, повніше пізнати внутрішній світ людини, відчувати красу навколишнього світу.

Програма 3 класу підводить учнів до усвідомлення пісенності, танцювальності й маршовості як найважливіших властивостей музики, що виростають із пісні, танцю й маршу і роблять музику близькою, доступною й зрозумілою людям; дає уявлення про зв'язки музики з мовою, музичну інтонацію як основу музики і носія її життєвого змісту; про музичне мистецтво, що розгортається в звуковому потоці як розподілений у часі зміст; про будову музичного твору як обрану композитором форму втілення образного змісту.

Завдання програми 4 класу - допомогти учням відчувати красу українського народного музичного мистецтва, досягнути інтонаційні особливості музики українського народу, спільні й відмінні риси народної та професійної творчості; відчувати національну своєрідність, спільне й відмінне в музиці різних народів; підвести учнів до усвідомлення ролі музики як загальнолюдської мови, яка, не потребуючи перекладу, є зрозумілою для людей різних країн.

Особливості організації навчально-виховного процесу

Основні ідеї програми, її тематична побудова й змістовна наповненість визначили особливості організації музично-освітньої діяльності учнів.

Формування музичної культури учнів - основа уроку, його зміст, який може мати різне художньо-педагогічне втілення. Цілісність уроку досягається завдяки єдності всіх складових елементів, оскільки в основу його побудови мають бути покладені не різні види діяльності, а різні грані музики як цілісного явища. Це дає можливість вносити в урок будь-які контрасти, необхідні для підтримання уваги учнів, створювати атмосферу творчої зацікавленості, узгоджувати матеріал програми з рівнем розвитку учнів.

Тематизм програми передбачає творчість учителя, який може вносити корективи щодо репертуару (**у межах 50%**), використовуючи додатковий та етнорегіональний матеріал з аналогічними художньо-педагогічними якостями. Критеріями відбору музичного матеріалу є його художня цінність і захопленість для учнів, педагогічна доцільність (чогось навчати), виховна значимість (сприяти вихованню моральних ідеалів і естетичного смаку).

Тематична структура програми створює умови для досягнення цілісності уроку, єдності всіх його складових елементів, оскільки в основу цієї структури покладено не різні види діяльності учнів, а різні грані музики як єдиного цілого.

Відповідно до концепції Д.Кабалевського, проблема сприйняття музики не пов'язується з жодним окремим видом діяльності. Активне сприйняття музики – основа музичного виховання в цілому, усіх його ланок. Підхід до музичного сприймання як основи музичної освіти учнів виводить на перший план завдання аналізу й інтерпретації музичних творів. Емоційне сприйняття музики, роздуми про неї, втілення образного змісту у виконанні створюють можливість оволодівати прийомами порівняння, аналізу, узагальнення, класифікації різних явищ музичного мистецтва. Поглиблення сприймання у власне музичну сферу має відбуватися природним шляхом – від комплексного жанрово-

ситуативного враження до диференційованого сприймання музичних творів. Музичне сприймання як основа всіх інших видів музичної діяльності, у цій діяльності й розвивається, забезпечуючи загальний музичний розвиток учнів.

Музичний репертуар програми не прив'язаний до «видів діяльності», а поданий з метою розкриття навчальної теми. Водночас, у центрі уваги вчителя має бути музичний твір, сприйняття (осягнення) якого припускає спів (хоровий, ансамблевий, сольний), пластичне інтонування, музично-ритмічні рухи, гру на дитячих музичних інструментах, ігрове чотирируччя, інсценування пісень, казок, музичних «програмних» творів у контексті навчальної теми.

У програмі особливе місце відводиться хоровому співу, природному способі вираження естетичних почуттів. Навчання співу має бути тісно пов'язане з розвитком музичних здібностей і сприяти активному, зацікавленому й творчому ставленню учнів до музики. *Творча діяльність* учнів може виявлятися в розмірковуваннях про музику, в імпровізації пісенних мелодій (мовній, вокальній, ритмічній, пластичній), створенні нескладних мотивів, інсценуванні сюжетів пісень, складенні елементарних танців, темброво-ритмічних супроводів, у малюнках, доборі музичних колекцій для домашньої фонотеки тощо.

Передбачене програмою *виконання музично-ритмічних рухів*, спрямованих на пластичне вираження змісту музики (пластичне інтонування, вільне диригування, танцювальні рухи, крокування, „гра” на уявних музичних інструментах тощо), має розвивати музичні здібності учнів, їхню здатність емоційно й свідомо сприймати музику. Однією з форм виконавської діяльності учнів запропоновано *гру на елементарних музичних інструментах*, що сприятиме розвитку музичного слуху, уміння розрізняти ритмічні, темброві та динамічні особливості звучання.

Основним видом домашніх завдань із предмета мають бути завдання слухати музику в оточуючому середовищі і розповідати про свої враження на уроках. Доцільно рекомендувати учням слухати і дивитися протягом тижня певні музично-пізнавальні радіо- і телепередачі.

Реалізації завдань навчальної програми сприятиме позаурочне спілкування учнів із музикою: участь у музично-виховних заходах, роботі музичних гуртків, відвідування концертів і спектаклів для дітей, домашнє музикування тощо.

1 клас

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до навчальних досягнень учня/учениці
Тема 1. Про що розповідає музика Музика в житті людини. Правила співу та слухання музики. Композитор, виконавець, слухач. Особливості музичних звуків (високі й низькі, довгі та короткі, гучні й тихі). Музика вокальна та інструментальна. Забарвлення звучання голосу людини та музичних інструментів. Різновиди музичних інструментів. Українські народні інструменти: бандура, сопілка, бубон, особливості їх звучання. Розмаїття українських народних пісень (колискові, щедрівки). Народний танець. Особливості українських народних танців (гопак, козачок, аркан). Основні поняття і терміни: <i>мелодія, супровід, темп, пульс, ритм, пісня (народна, колискова), заспів, приспів, композитор</i>.	<i>Учень/учениця має уявлення про:</i> музику як мистецтво, що розповідає про життя, почуття людей і навколишній світ мовою звуків; вокальну та інструментальну музику; музичні звуки (високі й низькі, довгі та короткі, гучні й тихі), окремі музичні інструменти; <i>розпізнає:</i> характер музики; <i>уміє:</i> на елементарному рівні висловлювати враження від музичних творів, передавати у виконанні настрій і характер музики; рухами відтворювати пульс та ритмічний рисунок мелодії; <i>розрізняє на слух:</i> звучання окремих музичних інструментів; вокальну та інструментальну музику; <i>називає:</i> інструментальні твори та пісні, що звучали у класі; зіставляє за допомогою вчителя/вчительки життєвий зміст, настроїв та характер музичних творів; <i>розуміє визначення понять:</i> композитор, виконавець, слухач, мелодія, супровід, пісня, колискова тощо; <i>дотримується правил:</i> поведінки в музичному класі, слухання музики та співу, елементарного музикування.

<u>Виконавська і творча діяльність</u> Виконання пісень різного емоційного змісту і характеру. Створення простих ритмічних супроводів до пісень і танців. Пластичне інтонування і дитяча гра, виконання ритмічно-танцювальних рухів. Музикування на дитячих музичних інструментах. Виконання пісень «у ролях» з елементами інсценування; застосування простих прийомів імпровізації: вокальної, ритмічної, пластичної.	
<u>Орієнтовний матеріал для сприймання</u> В.Подвала. „Музичні загадки”; М. Дремлюга. „Ведмежатко в лісі”; Д.Кабалевський. „Клоуни”, “Нова лялька”; Л.Колодуб. „Лялька співає”; І. Беркович. “Українська мелодія”; В.Косенко. “Дощик” (І ч.); М.Парцхаладзе. “Осінній дощик”; Й.-С. Бах “Волинка”; В.Косенко. “Пасторальна”, Я. Степовий. “Колискова”; українські народні колискові пісні (на вибір учителя); Р. Шуман. «Дід Мороз»; українські троїсті музики (на вибір учителя). «Танок із шаблями» А.Хачатуряна.	
<u>Додатковий матеріал для сприймання</u> В.Косенко. “Не хочуть купити ведмедика”, “Купили ведмедика”; Е. Гріг. “Пташка”; “Похід гномів”; С. Майкапар. “У садочку”; Й.-С.Бах. “Менует”; М. Сільванський. Полька “Комарики”, “Сумна пісня”; українські народні пісні (на вибір учителя); гуцульські наспіви. С.Прокоф’єв "Прогулянка", "Хода коників", Й-С. Бах "Жарт", П.Чайковський "Вальс" із балету "Спляча красуня". Пісні про школу на вибір; укр. нар. пісні і танці (гопак, колискові, троїсті музики тощо); „Жовтень. Осіння пісня”; В.А.Моцарт. „Менует”; Л.Бетховен „Весело-сумно”, Л.Ревуцький „Колискова”; укр. нар. пісні і танці („Метелиця” та ін., троїсті музики, колядки та щедрівки за вибором); Е.Гріг. „Пташка”; В.Сокальський. „Пташка”; „Зайчик дражнить ведмедика”; М.Коваль „Вовк і семеро козенят” (фрагменти); музика з мульт- і кінофільмів - «Дитячий альбом» П.Чайковського	
<u>орієнтовний матеріал для виконання</u> М.Андреева. «Музична луна»; Н.Май. «Перший дзвоник»; українські народні пісні «Ой до нори, мишко», “Ходить гарбуз по городу”; А.Філіпенко. «Гарний танець гопачок»; “Щедрівочка щедрувала”. Збірник "Майбутнім зіронькам", Ю.Дерський	
<u>Додатковий матеріал для виконання</u> М.Дремлюга. “Ми йдемо сьогодні в клас”; Б.Фільц. “Дзвенять дзвінки”; Т.Димань. “Пісня скрипаля”; М.Шуть. «До школи»; В.Верменич. “Веселі чобітки”;	

Т.Жупанин. “Черевички нові маєм”; А.Філіпенко. “Берізка”; З.Левіна. “Що нам осінь принесе?”; А.Мігай. “Дощик”; В. Гребенюк. “Осінь”; українська народна пісня «Ой єсть в лісі калина»; Л.Дичко. «Ромен-цвіт»; О.Янушкевич. «Пісня про зарядку»; О.Юдахіна. «Слон і скрипочка»; А.Басова. “Дід Мороз”; А.Філіпенко. “Узяла лисичка скрипку”; “Новорічна”, “То сніжинки, мов пушинки”; П.Майборода. “Новорічна нескінченна”; колядка “Коляд, коляд, колядниця”. Українські народні поспівки та пісні („Сів шпак”, „Ходить квочка”, „Ходить гарбуз по городу” та ін.); латиська народна пісня „Ой я, жу-жу”; М.Ведмедеря. „Намалюю Україну”; В.Верменич. „Калинова пісня”; А.Арутюнов. „Осінь”; І.Кишко. „Рідний край”; М.Ведмедеря. „Півникове горе”, „Танцювали зайчики”; Л. Загрудний. „Сніжок”, „Щедрівка”; В.Верменич. „Запросини Діда Мороза”; колядки та щедрівки („Щедрик” та ін. за вибором); пісні з мультфільмів (на вибір).	
<u>Матеріал для музикування та виконання в русі</u> українські народні танці “Гопак”, “Козачок”; А.Філіпенко. „Гра з ведмежатком”, „Паровоз”; українська народна пісня в обробці Я.Степового „Плескаємо-тупаємо”; Б.Фільц. Пісня-гра «Ми у лісі були»; В.Верховинець. Пісні-ігри “Ведмедик і лісові звірята”, українські народні пісні „Галя по садочку ходила”, «Голубка», “Два півники”, М. Шуть. “Веселі нотки”; Я.Степовий. «Діти колом стоять»; В.Верховинець. Пісня-гра „Зробим коло”, українські народні пісні “Печу, печу хлібчик”, „Ой Василю-Василечку”, український народний танець “Метелиця”, таночки "Якщо весело живеться - роби так", «Подольночка”.	
Тема 2. Музика навколо нас Значення музики в житті людини. Музика народна та композиторська. Пісенність, танцювальність, маршовість. Народна музика рідного краю. Українські народні пісні і танці (гопак, козачок, метелиця, аркан). <i>Танці народів Європи</i>. Втілення в музиці дитячих образів: іграшки та забави; музика в мультиплікації; світ казкових образів у творах композиторів. Природа в музиці. Виразність музичних інструментів у створенні різноманітних характерів і настроїв музики. Основні поняття і терміни: <i>танець, марш, народна пісня</i>.	<i>Учень/учениця має уявлення про:</i> музику як мистецтво, що розповідає про життя людей і навколишній світ мовою звуків; народну і композиторську музику; окремі музичні інструменти; способи гри на дитячих музичних інструментах; українські народні пісні, найвідоміші танці; музичні казкові образи; <i>спостерігає:</i> за змінами настрою і характеру музичних творів; <i>розпізнає:</i>

	життєвий зміст музики; <i>уміє:</i> виразно співати; пластичними рухами передавати емоційний зміст і характер музичних творів; висловлювати власні враження про музичні твори; <i>розрізняє на слух:</i> вокальну та інструментальну музику; яскраво виражені пісенні, танцювальні, маршові твори або інтонації; <i>називає:</i> окремі українські народні пісні і танці, окремі музичні інструменти; музичні твори, що звучали у класі; <i>порівнює (за допомогою вчителя):</i> настрій і характер нескладних музичних творів; <i>наводить приклади:</i> музичних творів, що звучали у класі; <i>пояснює:</i> значення термінів, які використовуються на уроці; <i>дотримується правил:</i> поведінки в музичному класі, слухання музики та співу; елементарного музикування
<u><i>Виконавська і творча діяльність</i></u> Виконання пісень різного емоційного змісту і характеру. Створення темброво-ритмічних супроводів до пісень і танців. Пластичне інтонування і дитяча гра, виконання ритмічно-танцювальних рухів. Музикування на дитячих музичних інструментах. Виконання пісень «у ролях» з елементами інсценування, застосування простих прийомів імпровізації: вокальної, ритмічної, пластичної	
<u><i>Орієнтовний матеріал для сприймання</i></u> В.Сильвестров. «Марш»; М.Глінка. «Полька», П.Чайковський. «Танець феї Драже», «Пісня жайворонка», Л.Ревуцький. «Колискова»; П.Чайковський. «Баба Яга», В. Косенко. «За метеликом», Е. Гріг „Навесні”, «Метелик»; С.Прокоф'єв. «Ходить місяць над лугами»; В.Сокальський. «Пташка»; В.Барвінський. «Сонечко»; Б.Фільц. «Бабусина казка»; М.Скорик. «Народний танець» (із фортепіанного циклу «Дитячий альбом»). С.Прокоф'єв "Марш".	

<u>Додатковий матеріал для сприймання</u> П. Чайковський. “Старовинна французька пісенька” “Полька», «Вальс»; Є.Юцевич. «Марш»; Л.Бетховен. Екосез до мажор; Г.Сасько. „Метелики над квітами”, „Перший пролісок”; українські народні пісні (на вибір учителя); М.Сільванський. Музична казка «Івасик-Телесик»; М. Леонтовича “Гра в зайчика”, “Женчикок-бренчикок”, “Мак”; К.Стеценко. “Вечірня пісня”; С. Майкапар. «Весною»; С. Прокоф'єв. «Вечір»; П. Чайковський. «Вальс»; В. Косенко. «Казка»; українські троїсті музики (на вибір учителя). Українські народні пісні, веснянки за вибором; танці України і народів світу (козачок, полька, вальс тощо); П.Чайковський. „Дитячий альбом” („Старовинна французька пісенька”, „Вальс” та ін. за вибором); Д.Кабалевський. „Три кити”; С.Прокоф'єв. „Марш”, „Вальс” із балету „Попелюшка”; Є.Юцевич. „Марш”; В.Сильвестров. „Марш”; М.Глінка. „Полька”; М.Лисенко. Пісня Лисички з опери „Коза-дереза”; В.Барвінський. „Сонечко”; Й.Штраус. Вальс „Весняні голоси” (фрагмент); музика у виконанні окремих музичних інструментів, ансамблю сопілкарів, троїстих музик, різних видів оркестрів (обр. укр. нар. мелодій та фрагменти творів за вибором); В.А.Моцарт. „Маленька нічна музика” (фрагмент); П.Чайковський. „Пісня без слів”, „Баба-яга”, „Вальс квітів”; К.Сен-Санс. „Лебідь”, „Слон”; Ф.Шопен. „Полонез” або ін. фортепіанні мініатюри; А.Вівальді. „Літо” (фрагмент концерта у скрипковому й органному виконанні). Й.Брамс "Угорський танок №5"	
<u>Орієнтовний матеріал для виконання</u> Леся Горова “Зима”, Марія Бурмака – Альбом “Для дітей”, Ганна Чубач “Черепаша Аха-Аха”. “Я люблю у лузі квіти”, “Не може заснути малюк”. Б.Фільц. “Морозець”; Я.Степовий. “Сніжинки”, М.Завалішина. “Ми любимо весну”; О.Янушкевич. «Мама і я»; Т.Жупанин. “Рання бджілка”; А.Філіпенко. “Зацвіла в долині”, Я.Степовий. “Щебетала пташечка”.	
<u>Додатковий матеріал для виконання</u> В. Биченко. «Зима»; Р. Кудашева. «Ялинка»; М. Ведмедеря. “На що схожа доброта? ”; Ю.Рожавська. „Весняночка”; В.Верменич. „Іде весна”; О.Білаш. “Калачі”; І.Кириліна. „Засмутилось кошеня”; А.Філіпенко. «Біля мами гарно нам»; В. Гребенюк. «Маленькі наші ноги»; Ж.Колодуб. „Пісенька каченят”; українські народні пісні «Ой минула вже зима», «Іди, іди, дощику»; Б.Фільц. „Вийшли дітоньки на луг”; В.Таловиря. “Принесла тепло весна”, “Чалапає дощик”; українські народні пісні “Сопілка”, “Край долини мак”; О.Білаш. “Фіолетові заграви”, “Непосида”; М.Рожко. “Літній піснеграй”.	

Українські народні пісні „Вийди, вийди, сонечко”, „Корольок”, „Два півники” та ін.; А.Філіпенко. „Ой заграйте, дударики”, „Зяблик”; М.Ведмедеря. „Козачата”; М.Лисенко. Пісня Лисички (з опери „Коза-дереза”); А.Павлюк. „Святковий хоровод”; Т.Попатенко. „Пісенька про пісеньку”; В.Іванников. „Наша мама”; В.Верменич. „Повертайся, ластівко”; білоруська нар. пісня „Савка та Гришка”; М.Ведмедеря. „Моя сопілка”, „Віночок”; Ю.Михайленко. „Грає веснонька!”	
<u>Матеріал для музикування та виконання в русі</u> Український народний танець “Аркан”; Е. Сіліньш. «Поїзд»; М. Назарець. “Кіт і мишка”; українська народна пісня “Танок мишей”; А.Віеру. „Кішка і собака”, „Мавпочка”; українські народні пісні “Вийди, вийди, сонечко», «Ой прийшла весна», “Подольночка”; українські веснянки “Чижик”, «Жайвір прилетів», “Кривий танець”; Н. Май. “Кап-кап”, “Виглядає сонечко”; пісні-ігри “Іде, іде дід, дід”, „Іди, іди, дощику”; В.Верховинець. Пісня-гра «Гоп-гоп». Танці "Льонок", "Коровай", "Дід і баба", "Город", танці народів світу.	
2 КЛАС	
Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до навчальних досягнень учня/учениці
Тема 1. Типи музики Роль композиторів, виконавців і слухачів у створенні, виконанні та слуханні музики. Виразальні засоби, інтонаційні особливості, відмінності в характері музики маршу, пісні, танцю. Різновиди маршів, пісень, танців. Життєві обставини, за яких звучать марші, пісні, танці. Поєднання елементів різних типів музики в одному творі. Народна пісня у композиторській творчості. Основні поняття і терміни: <i>пісня, танець, марш, композитор, виконавець, слухач.</i>	<i>Учень/учениця має уявлення про:</i> Пісню, танець, марш та виразальні засоби <i>спостерігає:</i> за змінами настрою у творі; <i>розрізняє на слух:</i> маршевість, пісенність, танцювальність у музичних творах; <i>розуміє:</i> зміст музичних творів, які звучали у класі; <i>орієнтується у поняттях:</i>

	композитор, виконавець, слухач <i>усвідомлює:</i> роль композитора, виконавця, слухача у створенні, виконанні та сприйманні музики; <i>уміє:</i> визначати настрій і характер музичних творів різних типів; виразно виконувати пісні; виражати характер і настрій музики в пластичних рухах; грати на елементарних музичних інструментах; створювати простий ритмічний супровід до пісень; <i>дотримується правил:</i> поведінки у класі; слухання музики, співу; елементарного музикування.
<u>Виконавська і творча діяльність</u> Виконання пісень різного емоційного змісту і характеру. Створення темброво-ритмічних супроводів до пісень і танців. Пластичне інтонування характеру музики, виконання ритмічно-танцювальних рухів. Музикування на дитячих музичних інструментах, перкусіях та ритмових паличках. Залучення учнів/учениць до оцінки якості співу (власного чи ровесників та ровесниць).	
<u>Орієнтовний матеріал для сприймання</u> “Три варіанти маршу”; С.Рахманінов. “Італійська полька”; Є.Адамцевич. “Запорізький марш”; Д.Кабалевський. Д.Шостакович. „Вальс-жарт”; Д.Кабалевський. “Танець молодого бегемота”; Л.Бетховен. “Бабак”; українська народна пісня в обробці Я.Степового “Лугом іду”; Б.Фільц. “Коломийка”, “Лемківська пісня”;	
<u>Додатковий матеріал для сприймання</u> В.Сільвестров. „Марш”; С.Чернецький. «Зустрічний марш»; М.Степаненко. „Танок”; В.Дяченко. „Лялька танцює”; К.Дебюссі. «Колискова для слона»;	

Г.Гладков. „Колискова”; П.Чайковський. „Пісня без слів”; українська народна пісня „Гей, не дивуйте”; Ю.Щуровський. «Українська мелодія». Українські народні пісні й танці, троїсті музики („Козачок” та ін. на вибір); В.Подвала „Музичні загадки”; П.Чайковський. „Дитячий альбом” (пісенні, танцювальні та маршові твори за вибором); Я.Степовий „Колискова”; М.Сільванський „Сумна пісня”, „Комарики”, „Пташка і кицька”; М.Мусоргський. „Гопак” з опери „Сорочинський ярмарок”; П.Чайковський. „Вальс квітів”, „Іспанський танець”, „Марш” із балету „Лускунчик”; Ю.Щуровський „Вечір у степу”; С.Прокоф’єв. „Дош і веселка”, „Вечір”; М.Степаненко. „Про звірів” (твори за вибором); М.Лисенко. „Коза-дереза” (фрагмент).	
<u>Орієнтовний матеріал для виконання</u> українська народна пісня „Журавель”; Ф.Колесса. “Школяр”; А.Філіпенко. “Веселий музикант”; Д.Кабалевський. Поспівки «Бім-бом», «В нашій класі»; А.Філіпенко. “Ой заграйте, дударки”.	
<u>Додатковий матеріал для виконання</u> Г.Китастих. “Дитяча молитва”; М.Гайворонський. „Мово рідна”; українські народні пісні „Ой на горі жито”; К.Мясков. «Лісові барабанщики»; О.Білаш. “Горіховий дош”, “Нічний гість”; Українські народні пісні („Дибидиби”, Ой, ходила дівчина бережком” та ін.); М.Чембержі. „До побачення, літо”; Ф.Колеса. „Школяр”; М.Катричко. „Два єноти вчили ноти”; французька народна пісня „Пастуша пісня”; В.Гребенюк. „Осінь”; А.Островський. „До, ре, мі, фа, соль...”; пісні з мультфільмів (на вибір).	
<u>Матеріал для музикування та виконання в русі</u> Українські народні пісні «Женчикок-бренчикок»; В.Верховинець. Пісні-ігри „Діти і ведмідь”, „Цить, не плач”; „Йшла лисичка по стежинці” (поспівка); С.Рахманінов. “Італійська полька”; українська народна пісня «Дощик»; М.Красев. „Зайчики”; Троїсті музики (на вибір учителя). В. Верховинець "Дибидиби".	
Тема 2. Виразжальне та зображальне в музиці Життя – джерело музичного мистецтва. Виразжальні та зображальні можливості	<i>Учень/учениця має уявлення про:</i> життя як джерело музичного мистецтва; виразжальні та зображальні можливості музики;

музики. Вираження музикою внутрішнього світу людини (її характеру, настроїв, почуттів, думок). Мова і музика. Зображення музикою різноманітних рухів, певних життєвих подій, картин природи, звукових сигналів тощо. Музика як мистецтво вираження, в якому зображальні деталі відіграють другорядну роль. Основні поняття і терміни: <i>динаміка, вокальна та інструментальна музика.</i>	спільні та відмінні риси між мовою і музикою; <i>спостерігає:</i> настрій та характер музичного твору; <i>розуміє:</i> різницю між виражальними та зображальними можливостями музики; зміст музичних творів, які звучали у класі; <i>користується:</i> необхідною музичною термінологією; <i>пояснює:</i> своє враження від музики; <i>порівнює (за допомогою вчителя/вчительки):</i> музичні твори, знаходить в них спільне і відмінне; <i>уміє:</i> визначати емоційний зміст музичних творів, висловлювати свої враження від них; виразно виконувати пісні; оцінювати спів власний та однокласників/однокласниць; виражати характер і настрої музики у пластичних рухах; <i>дотримується правил:</i> поведінки у класі; слухання музики, співу; елементарного музикування.
<u>Виконавська і творча діяльність</u> Виконання пісень різного емоційного змісту і характеру. Пластичне інтонування музики, виконання ритмічно-танцювальних рухів. Музикування на дитячих музичних інструментах. Залучення учнів до оцінки якості співу (власного чи ровесників).	
<u>Орієнтовний матеріал для сприймання</u> Л.Бетховен. “Весела. Сумна”, Марш; українська народна пісня в обробці М.	

Леонтовича “Дударик”; Д.Кабалевський. “Три подружки”, „Монтер”; М.Глінка. «Попутна пісня»; М.Римський-Корсаков. “Політ джмеля” з опери “Казка про царя Салтана”; Е.Гріг. “Ранок” із сюїти “Пер Гюнт”; А.Мігай. ”Зимонька-зима”. М. Мусоргський "Картинки з виставки", П. Чайковський "Баба Яга", "Фея Драже" ..	
<i><u>Додатковий матеріал для сприймання</u></i> П.Чайковський. «Ранкові роздуми»; М. Лисенко. “Враження від радісного дня”; Р. Шуман. “Перша втрата”, «Зима»; В.Дяченко. „Сердитий гном”, В.Самійленко. „Танцювальна”; М. Сільванський. “Пташка і кицька”; М.Завалишина. „Заводне мишеня”; М. Сільванський. „Світанок”. М.Римський-Корсаков. „Політ джмеля”, „Море” (фрагменти); В.Барвінський. „Горобчик”, „Зайчик”; В.Косенко. „Не хочуть купити ведмедика”, „Купили ведмедика”; Й.С.Бах. „Волинка”; Г.Свиридов. „Дощик”; Ф.Шуберт. „Музичний момент”; М.Шух. „Приємний настрій”; українські колядки, щедрівки за вибором.	
<i><u>Орієнтовний матеріал для виконання</u></i> Поспівка «В нашім класі»; білоруська народна пісня “Перепілонька”; Поспівка «Дзвонить дзвінок»; О.Лобова. “Колискова школі”; О.Антоняк. «Як складається пісенька»; А.Житкевич. «Семеро гномів»; М.Шуть. “Сонечко зійшло”;українська щедрівка “Ой сивая тая зозуленька”. "Два єноти вчили ноти" М. Катричка	
<i><u>Додатковий матеріал для виконання</u></i> Д.Кабалевський «Різні діти»; В.Лепешко. „Поспішай до школи”; А.Мігай. «Колискова»»;білоруська народна пісня „Савка і Гришка”; Б.Гірський. „Зайчик”; Українські народні пісні в обробці Я.Степового “Зима і Весна”, „Зайчик”, „Господарство”; М.Завалишина. „Кіт”; О.Білаш. “Окунці-стрибунці”; І.Кириліна. „Розгнівалась на літо зима”; українська народна пісня „Ой хто, хто Миколая любить”; Є.Карпенко. “Морозище”; Т.Димань. “Наколядуйте, діти, доброти”; Б.Фільц. «Під Новий рік». "Ходить по землі Святий Миколай" Слова, музика Лесі Соболевської бразильська народна пісня „Потяг”; В.Попович. „Зійшов місяць”; М.Ведмедеря. „Різдво”; Т.Попатенко. „Щеня і кошеня”; пісні з мультфільмів, колядки, щедрівки (за вибором). "Зимонька" муз. К.Мяскова, сл. Г.Бойка.	

<u>Матеріал для музикування та виконання в русі</u> Пісня-гра «Бім-бом»; Троїсті музики (на вибір учителя/учительки); українські народні пісні-ігри „Зайчику”, „Козлик”, „Не сварітеся”, „Старий горобейко”, „Мишка та кіт”, «Соловєєчку, сватку, сватку»; Д.Кабалевський. „Карусель”; В.Верховинець. Пісня-гра „Щебетали горобці”.	
Тема 3. Основні музичні жанри Музична мова як виразник образного змісту творів різних жанрів. Зв'язок музики з іншими видами мистецтва. Дитяча опера. Втілення характерів казкових персонажів у творах різних жанрів. Основні поняття і терміни: <i>п'єса, ансамбль, хор, опера, інструментальний концерт, мюзикл.</i>	<i>Учень/учениця має уявлення про:</i> оперу, балет, мюзикл, симфонічний оркестр, інструментальний концерт, <i>спостерігає:</i> за змінами настроїв у музичному творі; <i>називає:</i> музичні твори, що звучали у класі, та їх авторів; <i>порівнює:</i> музичні твори, знаходить у них спільне і відмінне; <i>розуміє:</i> визначення понять: п'єса, опера, балет, мюзикл концерт, ансамбль, оркестр, хор тощо; зміст музичних творів, які звучали у класі; роль музичної мови як виразника образного змісту твору; <i>пояснює</i> належність твору до певного жанру; <i>вміє:</i> визначати емоційний зміст музичних творів, висловлювати враження від них; висловлювати власне ставлення до музичних творів; виразно виконувати пісні, теми персонажів дитячих опер; оцінювати спів власний та однокласників; <i>користується:</i> музичною термінологією (у межах програмового матеріалу);

	<i>дотримується правил:</i> поведінки у класі; слухання музики, співу; елементарного музикування
<u>Виконавська і творча діяльність</u> Виконання пісень і тем персонажів дитячих сучасних опер та мюзиклів різного емоційного змісту і характеру. Участь у виконанні фрагменту дитячої опери або мюзиклу з елементами театралізації. Пластичне інтонування характеру музики, виконання ритмічно-танцювальних рухів. Залучення учнів до оцінки якості співу (власного чи ровесників).	
<u>Орієнтовний матеріал для сприймання</u> Українські щедрівки і колядки у виконанні народних хорів України; С.Прокоф'єв. Вальс із балету "Попелюшка" (фрагмент), сцена з балету "Попелюшка"; П.Чайковський. „Неаполітанська пісенька” (фортепіано), „Неаполітанський танець” із балету „Лебедине озеро”; П.Чайковський. “Танець маленьких лебедів” (фортепіанна п'єса), українська народна пісня “Журавель”; український народний танок “Козачок”; І.Беркович. Другий концерт для фортепіано з оркестром (II ч., фрагмент); Ж.Бізе. Марш Тореадора з опери «Кармен»; М.Завалишина. “Пісенька друзів” із опери “Коли друзі є”; Сцени з дитячого мюзиклу “Кицин Дім” (С. Бедусенко)	
<u>Додатковий матеріал для сприймання</u> М.Сільванський. „Їжачок і соловейко”; П.Чайковський. Марш; «Вальс снігових пластівців» із балету “Лускунчик”, Л.Дичко. «Весна» з дитячої кантати «Пори року», М.Лисенко. Фрагменти з опери «Зима і Весна»- К. Стеценко. Опера “Лисичка, Котик і Півник”. Українські веснянки, заклички, троїсті музики за вибором; Р.Шуман. „Зимою”, „Мелодія”; М.Коваль. „Вовк і семеро козенят”, К.Стеценко. „Лисичка, Котик і Півник” (фрагменти дитячих опер за вибором); Моцарт „Хліб з маслом”; Е Гріг. „Танець Анітри” із сюїти „Пер Гюнт”; Й.Гайдн. Симфонії „Сюрприз”, „Годинник” (фрагменти); Ритмова пісня-гра “Обвісана”.	
<u>Орієнтовний матеріал для виконання</u> Марія Бурмака “Хлопчик Помогай”, Леонід Ямковський “Тьоп-Шльоп”, “Мавпа Мавпі Говорила” М.Коваль. Хор “Семеро козенят”, хор «Цілий день співаєм, граєм», теми	

Мама-кози і козенят із опери “Вовк і семеро козенят”; українські народні пісні „Гарний танець гопачок”, Л.Дичко. «Весна». Муз. А. Філіпенка, сл. Г. Бойка "Соловейко"	
<u>Додатковий матеріал для виконання</u> Б.Фільц. „Скоро сонечко пригріє”; І.Кириліна. “Про сіамського кота”; українська веснянка “Кривий танець”; Я.Степовий. „Зима і весна”; Н.Рубальська «У перші дні весни»; Ю. Михайленко. «Про матусю»; М.Чембержі. “Колискова для мами”; В. Іванников. “Найкраща”; О.Колодуб. “Вишиванка”; А.Кос-Анатольський. „Берізонька”. Українські народні пісні „Танок”, Ой єсть в лісі калина” та ін., веснянки та заклички за вибором; В.Рамм. „Крижана гора”; М.Ведмедеря. „Наша мова”, „Веснянка”; П.Козицький. „А вже красне сонечко”; Я.Дубравін. „Крапельки”; В.Верменич. „Вишиванка”.	
<u>Матеріал для музикування та виконання в русі</u> Українська народна пісня „Горобейко і сестричка”; В.Верховинець. Пісня-гра „Сонечко» українські веснянки: “Просо”; “Огірочки”, “Льон”, “Мак”; М.Коваль. Теми та сцени з опери “Кицин Дім”.	
Тема 4. Мова музики Музична мова як виразник образного змісту твору. Елементи музичної мови (мелодія, ритм, метр, лад, темп, тембр, динаміка, регістр тощо). Роль мелодії і супроводу в музичних творах та їх зв’язок із характером музики. Пісенність, танцювальність і маршовість в інструментальних творах. Симфонічна казка як поєднання елементів літературного твору і музики. Інструменти симфонічного оркестру. Основні музичні поняття і терміни: <i>мелодія, супровід, ритм, метр, темп, тембр, динаміка, регістр</i>.	<i>Учень/учениця має уявлення про:</i> особливості музичної мови, її елементи; роль та значення мелодії і супроводу в музичних творах; зв’язок між мелодією і характером музики; <i>порівнює:</i> мову музичних творів, знаходить у ній спільне і відмінне; <i>висловлює:</i> власне ставлення до змісту музичних творів; <i>розуміє:</i> залежність емоційного змісту музики від музичної мови; роль і значення основних засобів музичної виразності: мелодії, супроводу, ритму, <i>вміє:</i> розрізняти окремі елементи музичної мови; виявляти пісенність, танцювальність, маршовість в інструментальних творах; оцінювати спів власний та

	однокласників/однокласниць; <i>виразно виконує:</i> пісні, дотримуючись основних правил співу; <i>користується:</i> музичною термінологією (у межах програмового матеріалу); <i>дотримується правил:</i> поведінки у класі, на концерті, в театрі.
<u>Виконавська і творча діяльність</u> Виконання пісень різного емоційного змісту, характеру і будови. Пластичне інтонування характеру музики, виконання ритмічно-танцювальних рухів. Інсценування пісні-гри. Залучення учнів до оцінки якості співу (власного чи ровесників/ровесниць).	
<u>Орієнтовний матеріал для сприймання</u> Л.Бетховен. «Бабак», «Весела. Сумна»; П.Чайковський. «Кіт у чоботях і Біла кицька» з балету «Спляча красуня», Танець із кубками з балету «Лебедине озеро»; Р.Шуман. «Перша втрата»; К.Мясковський. «Ніби вальс»; Л.Бетховен. Тема з варіаціями; Ж.Бізе. Марш хлопчиків з опери «Кармен»; Б.Фільц. «Закарпатська новелета № 3 (фрагмент)»; С.Прокоф'єв. Симфонічна казка «Петя і Вовк» (основні теми).	
<u>Додатковий матеріал для сприймання</u> Українські троїсті музики (на вибором учителя); П.Чайковський. «Пісня жайворонка»; Б.Фільц. «Закарпатська новелета» №4 (фрагмент); Л.Бетховен. „Бабак”; П.Чайковський. „Пісня жайворонка”; А.Хачатурян. „Дитячий альбом” (на вибір); М. Шух. „Весняні передзвони”; А.Рубінштейн. „Мелодія”; М.Степаненко. „Дитячий зошит” (за вибором); Е.Гріг. „У печері гірського короля”; М.Глінка. „Попутна”; М.Сільванський. „Світанок”, „Ніч на річці”; К.Сен-Санс. «Карнавал тварин» («Слони», «Золоті рибки», «Королівський марш лева» та інші).	
<u>Орієнтовний матеріал для виконання</u> українська народна пісня “А продай, бабусю, бичка”; українська веснянка “Розлилися води”; українська народна пісня в обробці М.Дремлюги. “Як діждемо літа”;	

Д.Кабалевський. «Гра в гостей»; А.Мігай. “Зелений світ”; А.Кос-Анатольський. „Чабанець”.	
<u>Додаткові твори для виконання</u> Українські народні пісні “Пчілка”, “Ой ходила дівчина бережком”; українські веснянки “Ой ти, красна весно”, “Катерина і Василь”, “Вербовая дощечка”; В.Верменич. “Калинова пісня”; О.Лобова. “Лине музика літа”; А.Житкевич. «Сопілочка з бузини». Пісні сучасних українських авторів (на вибір учителя з репертуару дитячих колективів). Українські народні пісні „Ой, минула вже зима”, веснянки та заклички за вибором; А.Філіпенко. „Зацвіла в долині”, „Соловейко”; Б.Савельєв. „Пограємо в луну”; Н.Рубальська. „Різні барви у природи”; І.Арсєєв. „Гра в слова”; М.Катричко. „Сійся, сійся, дощичу”; В.Гребенюк. „Кущ калини”; І.Тучак. „Рідний край”; пісні з мультфільмів (за вибором).	
<u>Матеріал для музикування та виконання у русі</u> Я.Степовий. „Засмучений зайчик”; українські веснянки „А вже красне сонечко”, “Соловеську, сватку. сватку”, “Травка-муравка”; В.Верховинець. Пісні-ігри „Гляньте, діточки малі”, ”Ой чого ти, метелику”; Д.Височковська. “Потанцюймо з нами”; А.Житкевич. «Чобітки мої червоні».	
3 КЛАС	
Тема 1. Основні властивості музики Пісенність як особливість музики, проникнутої співучістю, мелодійністю, але не обов’язково призначеної для співу. Танцювальність як особливість музики, пронизаної танцювальними ритмами, але не обов’язково призначеної для танців. Маршовість як особливість музики, пройнятої маршовими ритмами, під яку не обов’язково крокувати. Пісенно-маршова і пісенно-танцювальна музика. Пісенність, танцювальність і маршовість в українській народній музиці і композиторських творах. Поняття про увертюру. Основні поняття і терміни: <i>пісенність, танцювальність, маршовість, увертюра, танцювальна пісня, пісня-марш</i> .	<i>Учень/учениця має уявлення про:</i> пісенність, танцювальність і маршовість як властивості музики; пісенність як особливість музики, не обов’язково призначеної для співу; танцювальність як особливість музики, не обов’язково призначеної для танців; маршовість як особливість музики, під яку не обов’язково крокувати; <i>вміє:</i> диференціювати звуковий потік, виділяти у творах елементи пісенності, танцювальності й маршовості; оцінювати спів власний та однокласників; <i>порівнює:</i>

	жанрові ознаки музичних творів, знаходить у них спільней відмінне; <i>називає:</i> музичні твори, що звучали у класі, та їх авторів/авторок; <i>висловлює:</i> власне ставлення до змісту музичних творів; <i>виразно виконує:</i> пісні, дотримуючись основних правил співу; <i>користується:</i> музичною термінологією (у межах програмового матеріалу); <i>дотримується правил:</i> поведінки у класі, на концерті, в театрі; слухання музики, співу.
<u>Виконавська і творча діяльність</u> Виконання пісень різного емоційного змісту і характеру. Складання виконавського плану пісень. Створення темброво-ритмічних супроводів до пісень і танців. Пластичне інтонування і виконання ритмічно-танцювальних рухів. Залучення учнів/учениць до виконання канонів, оцінювання якості співу (власного чи ровесників/ровесниць). Музикування на дитячих музичних інструментах.	
<u>Орієнтовний матеріал для сприймання</u> Ж. Бізе. Увертюра до опери “Кармен”; Р.Щедрін. «Ніч», «Золоті рибки», «Цар Горох» із балету «Горбоконик»; Ф. Шопен. Полонез ля мажор; Е.Гріг. «Ранок» із сюїти “Пер Гюнт”; Л.Дичко. «Осінь» із дитячої кантати «Пори року». М.Глінка. «Арагонська хота»; Л.Бетховен. Мелодія з III ч. симфонії № 5; Ф. Шопен. Прелюдії № 7, 20.	
<u>Додатковий матеріал для сприймання</u> М.Дремлюга. «Лірична пісня»; Ж.Колодуб. Гуцульський танець; П.Чайковський. „Танець із кубками” з балету „Лебедине озеро”. Українські народні пісні (колискові, думи та ін.), їх хорові й інструментальні обробки,	

пісні у виконанні видатних співаків; танцювальна музика різних народів за вибором; М.Вербицький. Державний гімн України; В.А.Моцарт. „Менует” з „Маленької нічної музики”; Ф.Шуберт. Вальс сі мінор, „Військовий марш”; П.Чайковський. „Баркарола”, „Осінь пісня”, „Дитячий альбом” (пісенні, танцювальні, маршові п’єси); Й.Штраус. „Казки Віденського лісу”, „Марш”; Ж.Бізе. „Марш тореадора”, „Циганський танець” із опери „Кармен”; А.Хачатурян. „Адажіо” з балету „Гаяне”; Ф.Мендельсон. „Весільний марш”.	
<u>Орієнтовний матеріал для виконання</u> Леся Горова “Всі ми потрібні”, “Відчинилося життя”, “Музика звучить”. українська народна пісня в обробці В. Косенка «Ой на горі жита много»; Т.Попатенко. „Шпачок прощається”; Л.Дичко. «Пісня про гарний настрій»;	
<u>Додатковий матеріал для виконання</u> Я.Степовий. “Літо минулося”; О.Янушкевич. „Ми літо пам’ятаєм”; С.Файнтух. „Люба, рідна Україно”; Д.Львов-Компанієць. «Дружать діти всієї кулі»; Н..Май. „Дощик”; М.Шуть. «Журавлик»; О.Білаш «Пшениченька»; М.Ведмедеря. „Родинне тепло”; О.Янушкевич. «Я малюю мрію»; Українські народні пісні „Раз, два, три, чотири”, „Ой ходить сон”, „Їхав козак за Дунай” та ін.; В.Лепешко. „Поспішай до школи”; Р.Паулс. „Кашалотик”; О.Антоняк. „Як складається пісенька?»; М.Старокадомський. „Любитель-рибалка”; А.Житкевич. „Семеро гномів”; О.Зозуля. „Осінь”; З.Компанієць. „Пісенька горобчика”; пісні з мультфільмів (на вибір).	
<u>Матеріал для музикування та виконання в русі</u> В.Верховинець. Пісні-ігри „Летів горобейчик”, Я.Степовий. „Вправи з хустинками”; українська народна пісня „Гарний танець гопачок”, Л.Соболевська. „Котячий регтайм”; М.Глінка. «Арагонська хота»; В.Верховинець. Пісня-гра «Шевчик», Р.Щедрін. «Цар Горох» із балету «Горбюк». Танці різних народів.	
Тема 2. Інтонія Спільність розмовної і музичної мов (посилення і послаблення звучання, чергування сильних і слабких часток, смислові наголоси, паузи). Запитальні, стверджувальні, окличні інтонації в мові та музиці. Інтонія скоромовки. Ритмічні інтонації. Інтонія як основа музики. Імпровізація. Емоційна виразність музичних інтонацій. Вплив тембру на	<i>Учень/учениця має уявлення про:</i> спільність розмовної і музичної мов; музичну інтонацію як основу музики; ритмічні інтонації; вплив тембру на яскравість інтонації;

яскравість інтонації. Основні поняття: <i>інтонація, музична інтонація, імпровізація</i>.	<i>порівнює:</i> запитальні, стверджувальні, окличні інтонації, інтонацію скоромовки в мові та музиці; <i>вміє:</i> виявляти характерні інтонації оцінювати спів власний та однокласників/однокласниць; <i>називає:</i> музичні твори, що звучали у класі, та їх авторів; <i>висловлює:</i> власне ставлення до змісту музичних творів; <i>виразно виконує:</i> пісні, дотримуючись основних правил співу; роль у пісні-грі; <i>користується:</i> музичною термінологією (у межах програмового матеріалу); <i>дотримується правил:</i> поведінки у класі, на концерті, в театрі; слухання музики, співу.
<u><i>Виконавська і творча діяльність</i></u> Виконання пісень різного змісту і характеру. Пластичне інтонування і виконання ритмічно-танцювальних рухів. Створення темброво-ритмічних супроводів до пісень і танців. Проведення рольових музичних ігор. Інсценування пісень. Участь в обрядах щедрування і колядування.	
<u><i>Орієнтовний матеріал для сприймання</i></u> С. Прокоф'єв. "Базіка"; Е. Гріг. "Весільний день у Трольхаугені"; В. Косенко. „Гумореска”; Д. Кабалевський. “Три подружки”; В. Кирейко. “Награші Лукаша” з опери “Лісова пісня”; М. Римський-Корсаков. “Три чуда” з опери «Казка про царя Салтана»; українська народна пісня в обробці М. Леонтовича “Гра в зайчика”; Л.Дичко. «Зима» з дитячої кантати «Пори року».	
<u><i>Додатковий матеріал для сприймання</i></u> Ф.Шуберт. „Музичний момент”; Ю.Щуровський. „Розповідь старого кобзаря”;	

Ж.Колодуб. „Принц і принцеса”; М.Степаненко. „Про звірів”(за вибором учителя); Г.Сасько. „Льодовий палац Снігової королеви”; М.Леонтович. „Щедрик”. В.Косенко. „Пасторальна”, „Колискова”; Я.Степовий. „Колискова”; М.Глінка. Марш Чорномора з опери „Руслан і Людмила”; М.Лисенко. Дума Кобзаря з опери „Тарас Бульба”; Ф.Шуберт. „В путь”, „Форель”; Р.Щедрін. „Пустотливі частівки”; К.В.Глюк. „Мелодія”; Ж.Массне. „Елегія”; М.Лисенко. Календарно-обрядові пісні з опери „Зима і Весна”; колядки, щедрівки за вибором.	
<i>Орієнтовний матеріал для виконання</i> Швейцарська народна пісня «Зозулька»; Т.Попатенко. «Щеня і кошеня», «Шпачок прощається»; українська щедрівка «Добрий вечір тобі, пане Господарю!»;	
<i>Додаткові твори для виконання</i> Д.Кабалевський. «Найважче»; М.Назарець. «Їжачок»; А.Мігай. «Господар і діти»; І Кириліна. „Засмутилось кошеня”; І.Шамо. «Зима»; М.Чембержі. «Новорічне свято»; ”. Т.Димань. «Колядочка»; Л.Дичко. «Снігуронька»; українські народні пісні “Свято Миколая”, «Йордань»; українська щедрівка „Павочка ходить”; українська колядка “Весело співайте”. Українські народні пісні „Грицю, Грицю, до роботи”, „Господарство” та ін.; В.Маник. „Солодка земля”; М.Ведмедеря. „Україна”; О.Лобова. „Колискова школі”; І.Островерхий. „Ой, щедрівко”; Л.Ященко. „Новорічна пісенька”; Ю.Чичков. „Що новий приносить рік?”; колядки, щедрівки, пісні з мультфільмів (на вибір).	
<i>Матеріал для музикування та виконання в русі</i> О.Лазаренко. „Гра з дзвіночками”; українська народна гра «Коза»; білоруська народна пісня «Перепілонька»; Ю.Шутко. „Гра зі скакалкою”; А.Бобир. „Метелиця”.	
Тема 3. Розвиток музики Музика як мистецтво, що не існує без розвитку. Розвиток музики як процес відображення почуттів, настроїв, думок людини в їх динаміці та якісному перетворенні. Способи розвитку музики: виконавські, динамічні, жанрові, мелодичні, темпові, темброві. Виконавське рішення музичного твору. Сюжетний розвиток. Інтонаційно-мелодичний розвиток. Варіаційний розвиток. Жанровий розвиток. Ладовий розвиток. Прийоми	<i>Учень/учениця має уявлення про:</i> музику як мистецтво, що не існує без розвитку; прийоми розвитку музики; сюжетний розвиток; інтонаційно-мелодичний розвиток; варіаційний розвиток;

симфонічного розвитку. Багатогранність розвитку музики. Обряди зустрічі весни. Народні пісні-веснянки. Основні поняття і терміни: <i>розвиток музики, прийоми розвитку, жанр, лад (мажор, мінор)</i>.	жанровий розвиток; ладовий розвиток; прийоми симфонічного розвитку; <i>порівнює:</i> різні прийоми розвитку музики; <i>називає:</i> музичні твори, що звучали у класі, та їх авторів/авторок; <i>висловлює:</i> власне ставлення до змісту музичних творів; <i>вміє:</i> оцінювати спів власний та однокласників/однокласниць; <i>виразно виконує:</i> пісні, дотримуючись основних правил співу; <i>користується:</i> музичною термінологією (у межах програмового матеріалу); <i>дотримується правил:</i> поведінки у класі, на концерті, в театрі; слухання музики, співу.
<u><i>Виконавська і творча діяльність</i></u> Виконання пісень різного змісту і характеру. Пластичне інтонування і виконання ритмічно-танцювальних рухів. Створення темброво-ритмічних супроводів до пісень і танців. Інсценування пісень. Імпровізація мелодій на тексти лічилок, забавлянок, дражнилок тощо.	
<u><i>Орієнтовний матеріал для сприймання</i></u> Ф.Шуберт. Марш; Р.Щедрін. «Купання в котлах» із балету «Горбоконик»; . М. Лисенко. Хор “А вже весна” з опери “Зима і весна”; П.Чайковський. Фінал IV симфонії (фрагмент); М.Завадський. «Шумка»; Ф.Шуберт. Вальс. Алегрето; Е. Гріг. “Навесні”; Е. Гріг. “У печері гірського короля”.	

<u>Додатковий матеріал для сприймання</u> Г.Сасько. „Весняний дощик”; К.Віленський „Весняночка”; К.М’ясков. «Український танець»; Ф.Шопен. Вальси (на вибір учителя/учительки). дуєт Одарки і Карася з опери "Запорожець за Дунаєм", „М. де-Фалья "Танець вогню"; М.Мусоргський - Ніч на Лисій горі (Фрагмент); О.Бородін "Половецькі танці", М.Равель "Болеро". Ф.Шопен. Мазурки до мажор, ля мінор, сі-бемоль мажор, Полонез ля мажор; Й.Брамс. „Угорський танець” (за вибором); Й.С.Бах. „Менует”; Т.Альбіноні. „Адажіо”; С.Рахманінов. „Італійська полька”; Д.Шостакович. „Вальс-жарт”; М.Завадський. „Українська шумка”; А.Коломієць. „Український танок”, „Балетна сценка”; Г.Татарченко. „Гей, ви, козаченьки”; П.Майборода. Марш („Засвіт встали козаченьки”).	
<u>Орієнтовний матеріал для виконання</u> Л. Кніппер. “Чому ведмідь взимку спить”; І. Арсєєв. “Гра в слова”; українська народна пісня “Грицю, Грицю, до роботи”; російська народна пісня «У полі береза стояла»; М.Катричко. «Подарунок мамі»; Т.Димань. «Писанка».	
<u>Додатковий матеріал для виконання</u> Т.Шутенко. „Вальс сніжинок”; В Сокальський. “Голочка”; М.Катричко. „Одуд дудочку зробив”; М. Рожко. “Добра казка”; В.Дем’янишин. „Пісенька про вишеньку”. Українські народні пісні, веснянки, заклички („Щебетала пташечка”, „Подoliaночка”, „Вийшли в поле косарі” та ін.); Л.Кніпер. „Чому ведмідь взимку спить”; А.Житкевич. „Чобітки мої червоні”; О.Зозуля. „А метелиця”; польська народна пісня „Зозуля”; чеська народна пісня-танець „Полька”; І.Островерхий. „Танцювало дошенятко”; Б.Фільц. „Танок сорок”; В.Гребенюк. „Матусю рідненька”; пісні з мультфільмів (за вибором).	
<u>Матеріал для музикування та виконання у русі</u> В.Верховинець. Пісня-гра «Сива шапка»; А.Павлюк. „Святковий хоровод”; українська веснянка «Вийди, вийди, Іванку»; українські троїсті музики (на вибір учителя); українські народні пісні „Король по городу ходить”, „Каша”; Я.Степовий. „Ой на горі льон”.	
Тема 4. Музична форма Форма музичного твору. Рондо.Варіації. Куплетна форма. Найважливіші принципи	<i>Учень/учениця має уявлення про:</i> музичну форму, контраст. рондо і варіації;

будови музики: повторення (просте, змінене – варіативне) і контраст. Основні поняття і терміни: <i>музична форма, рондо, варіації, куплетна форма.</i>	куплетну форму; <i>називає:</i> музичні твори, що звучали у класі, та їх авторів/авторок; <i>обґрунтовує:</i> форму музичного твору; <i>висловлює:</i> власне ставлення до змісту музичних творів; <i>вміє:</i> оцінювати спів власний та однокласників/однокласниць; <i>виразно виконує:</i> пісні, дотримуючись основних правил співу; <i>користується:</i> музичною термінологією (у межах програмового матеріалу); <i>дотримується правил:</i> поведінки у класі, на концерті, в театрі; слухання музики, співу.
<u><i>Виконавська і творча діяльність</i></u> Виконання пісень різного змісту і характеру. Пластичне інтонування і виконання ритмічно-танцювальних рухів. Створення темброво-ритмічних супроводів до пісень і танців. Інсценування пісень. Створення «Класного рондо». Створення варіації на тему пісні „Ой на горі жито”. Ведення хороводів.	
<u><i>Орієнтовний матеріал для сприймання</i></u> Е. Гріг. “Пісня Сольвейг” і „Танець Анітри” із сюїти „Пер Гюнт”; В. Моцарт. “Рондо в турецькому стилі”; М.Різоць. Варіації на тему української народної пісні “Ой на горі жито”; Л.Дичко. «Літо» з дитячої кантати «Пори року».	
<u><i>Додатковий матеріал для сприймання</i></u> М. Лисенко. Експромт ля мінор; Ф.Шопен. Мазурки (на вибір учителя); Б.Фільц. «Весняне рондо»; А. Шведко. Варіації на тему української народної пісні „Женчичок-»	

бренчичок”; І. Левицький. “Українська рапсодія”. Українська народна пісня „Діду мій, дударик” в обробці М.Леонтовича; Ф.Мендельсон. „Пісня без слів” (за вибором); Е.Гріг. „Ранок”; Дж.Верді. Марш із опери „Аїда”; Ф.Шопен. „Ноктюрн”; Т.Альбіноні. „Адажіо”; Й.Пахельбель. „Канон”; М.Різолі. Варіації на тему української народної пісні „Їхав козак за Дунай”; Р.Щедрін. „Ніч”, „Золоті рибки”, „Цар Горох” з балету „Горбоконик”; М.Колесса. „В горах”.	
<u>Орієнтовний матеріал для виконання</u> Французька народна пісня “Пастух”; М. Катричко. “Писанка”; «Класне рондо»; М.Ведмедеря. «Природа просить порятунку»; українська народна пісня “Соловєєчку, сватку, сватку”; українська народна пісня в обробці К.Стеценка „Ой на горі жито”; Т.Попатенко. «Ось яка бабуся».	
<u>Додатковий матеріал для виконання</u> Ю.Михайленко. «Грає веснонька»; А.Житкевич. «Ой весно, весно»; Р.Бойко. Хор «Світи нам, сонечко» з опери «Пісенька в лісі»; М.Рожко. «Кольорове свято»; українські веснянки “Жучок”, „Скочила коза з воза”; Б.Фільц. “Жук-жученко”; П.Синявський. «Місячний човник». Українські народні пісні, веснянки, заклички „Зірвалася хуртовина” та ін.); стрілецька пісня „Гей, там на горі Січ іде”; естонська народна пісня „У кожного свій музичний інструмент”; І.Тучак. „Добридень, Україно”; О.Лобова. „Лине музика літа”; пісні з мультфільмів (за вибором).	
<u>Матеріал для музикування та виконання в русі</u> Українські троїсті музики (на вибір учителя); українські народні пісні „Мости”; В.Верховинець. Пісні-ігри „У вишневому садочку”, „Шум”; А.Філіпенко. „Пісня веселки”.	
4 КЛАС	
Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до навчальних досягнень учня/учениці
Тема 1. Музика мого народу Джерела і традиції української народної музичної творчості. Колискова пісня. Дитячий фольклор (дражнили, лічилки, забавлянки). Календарно-обрядові пісні: жниварські пісні (зажинкові, власне жниварські, обжинкові), колядки і щедрівки, їх особливості. Жартівливі й жартівливо-танцювальні пісні, коломийки. Троїсті музики. Історичні пісні, українська народна дума. Ліричні пісні. Найхарактерніші риси української народної музики: наспівність, яскрава емоційність, ліричність. Музика народна і професійна.	<i>Учень/учениця має уявлення про:</i> джерела і традиції української народної музичної творчості; найхарактерніші риси української народної музики; спільне й відмінне в народній та професійній творчості; колискові пісні й дитячий фольклор; календарно-обрядові пісні;

Українська народнопісенна творчість як джерело професійної музики та окраса духовної культури. Сучасна українська музика, виконавці і композитори, Основні поняття і терміни: <i>календарно-обрядова пісня, колядка, щедрівка, жартівливо-танцювальна пісня, коломийка, історична пісня, дума, лірична пісня.</i>	троїсті музики як тип інструментального ансамблю; жартівливі й жартівливо-танцювальні пісні, коломийки; історичні та ліричні пісні; українську народу думу; <i>називає:</i> музичні твори, що звучали у класі, та їх авторів/авторок; <i>порівнює:</i> сучасні, народні й професійні пісні; <i>обгрунтовує:</i> належність пісні до народної, професійної або професійної в народному дусі; <i>висловлює:</i> власне ставлення до змісту музичних творів; <i>вміє:</i> оцінювати спів власний та однокласників/однокласниць; <i>виразно виконує:</i> пісні, дотримуючись основних правил співу; <i>користується:</i> музичною термінологією (у межах програмового матеріалу); <i>дотримується правил:</i> поведінки у класі, на концерті, в театрі; слухання музики, співу.
<u>Виконавська і творча діяльність</u> Виконання пісень різного змісту і характеру. Пластичне інтонування і виконання ритмічно-танцювальних рухів. Створення темброво-ритмічних супроводів до пісень і танців. Виконання пісень із підголосками. Театралізація дитячих музичних розваг (дражнілок, лічилок, забавлянок).	
<u>Орієнтовний матеріал для сприймання</u>	

М. Вербицький. “Ще не вмерла Україна”; Державний Гімн України (участь у виконанні); пісні з репертуару сучасних виконавців (на вибір учителя) «Пісня про Байду», «Дума про козака Голоту»; М. Лисенко. “Елегія”, «Зоре моя вечірняя (зіставлення композиторської пісні Я.Степового і народної); українські колискові пісні «Повішу я колисочку», “Ой ходить сон коло вікон”; К.Стеценко. «Вечірня пісня»; українські троїсті музики (на вибір учителя); українські щедрівки “Чи дома, дома”, “Слава нашим господарям”; К.Меладзе. «Квітка-душа» (у виконанні Ніни Матвієнко).	
<u>Додатковий матеріал для сприймання</u> В.Філіпенко . «Поле моє, поле»; українська історична пісня «Ой на горі та й женці жнуть»; М.Лисенко. Хор „Гей, не дивуйте” з опери „Тарас Бульба”; українські народні думи «Пісня про Устима Кармелюка», “Батьку Хмелю”; В.Кушпет. “Кобзарська дума”; Д.Бортнянський. Соната до мажор; В.Лепешко. «Кобзарська слава»; М.Вериківський, «Пісня кобзаря» з опери «Гайдамаки»; український народний танець «Метелиця»; К.Данькевич. «Метелиця» з балету «Лілея»; С.Гулак-Артемівський. «Танці з опери “Запорожець за Дунаєм”». Вокальні й інструментальні обробки українських народних пісень і танців, троїсті музики (за вибором); пісні сучасних українських композиторів; І.Шамо. „Гуцульські акварелі” (фрагмент); фрагменти дитячих опер за вибором (М.Лисенко. „Коза-дереза”, „Пан Коцький”; М.Коваль. „Вовк і семеро козенят”; К.Стеценко. „Лисичка, Котик і Півник”, „Івасик-Телесик”); Ю.Щуровський. „Музичний калейдоскоп” („Волинка”, „Шарманка” та ін.); Г.Майборода. „Гуцульська рапсодія”; І.Шамо. Прелюдія фа-дієз мінор, „Картини російський живописців” (за вибором); П.Чайковський. „Підсніжник”, „Думка”; М.Лисенко. „Баркарола”, хор „А вже весна” з опери „Зима і весна”; А.Штогаренко. „Вірменські ескізи”; Б.Фільц. „Весняне рондо”; Л.Бетховен. „Турецький марш”, „Варіації на українські теми”; Є.Адамцевич. „Запорозький марш”; українські колядки, щедрівки за вибором.	
<u>Орієнтовний матеріал для виконання</u> М.Ведмедеря. «Це моя Україна»; українські народні пісні «Вийшли в поле косарі», «Ой на горі та й женці жнуть»; українська народна пісня «Котику сіренький»; М.Катричко. «Рідна мова»; Л.Попернацький. «Україно-світ»; українські щедрівки “Ой рано-рано кури запіли”, “Прийшли щедрувати”; українська народна пісня “Забілів від снігу гай”.	
<u>Додатковий матеріал для виконання</u>	

М.Мельник. „Україно-дівчино”; М.Рожко. «Рідня»; українські жниварські пісні “В понеділок раненько”, “А вже сонце котиться”; М.Ведмедеря. «Здрастуй, вересень»; Л.Дичко. «Сонце і ледачий учень»; О.Лобова. «Прощання з журавлями»; А.Мігай. «Сім нот»; М.Іванников. „Відлетіли журавлі”; В.Мураделі. «Шкільна стежинка»; українська народна пісня “Ой гиля, гиля, гусоньки, на став”; М.Рожко. «Радість»; О.Янушкевич. «Дитинства світ»; П.Майборода. «Пісня допитливих» із кінофільму «Абітурієнтка»; Т.Попатенко. «Новорічна полька»; українські колядки та щедрівки «Ой чи є, чи нема»; «Котився хміль з-під города»; «Місяченьку, мій братику»; «Тече річка невеличка». Українські народні пісні „Ой на горі та й женці жнуть”, „Заграй мені, скрипалю”, „Верховино, світку ти наш” та ін., колядки, щедрівки (за вибором); М.Ведмедеря. „Здрастуй, школо!”, „Осінь”; О.Злотник. „Музика рідного дому”; О.Лобова. „Вперше Осінь йшла до школи”, „Прощання з журавлями”; М.Глінка. „Не шебечи, соловейку”; О.Хромушин. „Що таке калюжа?»; В.Прихочай. „Нічні музики”; Н.Вересокіна. „Колискова”; С.Гаврилов. „Навчайте мене музики”; М.Матвєєв. „Як лікували бегемота”; С.Карпенко. „Їжачки зелені”; С.Ткачук. „Вітаємо з Різдвом”; пісні з мультфільмів.	
<i>Матеріал для музикування та виконання в русі</i> Троїсті музики (на вибір учителя); українські народні пісні „Танцювати починаймо”, Ю.Рожавська «Коломийка»; українські народні пісні-ігри в обробці Ж.Колодуб. «Фрікель, нікель», “Йшла зозуля мимо саду”, «Котилася торба»; українська народна пісня в обробці М.Леонтовича «Коза»; В.Верховинець. Вертеп. Пісня-гра „Маланка”.	
Тема 2. Музика єднає світ Пісні народів світу. Танці народів світу. Обрядові пісні у різних народів. Жанр обробки народних пісень. Взаємовплив і взаємозбагачення музики різних народів. Основні поняття і терміни: <i>мазурка, полька, баркарола, розспів, багатоголосся</i>	<i>Учень/учениця має уявлення про:</i> народну музику і композиторські твори різних народів. календарно-обрядові пісні різних народів <i>називає:</i> музичні твори, що звучали у класі, та їх авторів; <i>порівнює:</i> пісні різних народів на спільну тематику або сюжети; <i>висловлює:</i> власне ставлення до народної музики різних народів; <i>вміє:</i> оцінювати спів власний та однокласників; Створювати темброво-ритмічний супровід до класичних, сучасних

	та народних творів, танців, створення театралізацій. <i>виразно виконує:</i> пісні, дотримуючись основних правил співу; <i>користується:</i> музичною термінологією (у межах програмового матеріалу); <i>дотримується правил:</i> поведінки у класі, на концерті, в театрі; слухання музики, співу.
<u>Виконавська і творча діяльність</u> Виконання пісень різного змісту і характеру. Пластичне інтонування і виконання ритмічно-танцювальних рухів. Створення темброво-ритмічних супроводів до пісень і танців, театралізованих міні-дійств.	
<u>Орієнтовний матеріал для сприймання</u> Українська народна пісня “Реве та стогне Дніпр широкий”; П. Чайковський. Фінал Першого концерту для фортепіано з оркестром (фрагмент); О.Хромушин. «Фантазія на теми українських народних пісень»; Р. Щедрін. “Пустотливі частівки”; білоруська народна пісня «Бульба»; К. М’ясков. “Білоруський танець”, народні танці «Молдовеняска»; «Лезгінка»; А. Хачатурян. Гопак із балету “Гаяне”; Д. Гершвін. “Колискова” з опери “Поргі та Бесс”; болгарська народна пісня «Посадив я полин»; М.Глінка. «Венеціанська ніч»; М. Лисенко. “Баркарола”; В. А. Моцарт. Варіації на тему французької пісні; С.Рахманінов. «Італійська полька»; З.Кодай. «Чардаш»; Й.Брамс. Угорський танець №2; В. А. Моцарт. Рондо в турецькому стилі; українська народна пісня «Їхав козак за Дунай»; Л.Бетховен. Варіації на українські теми; Д.Кабалевський. Варіації на японську народну тему; Ф. Шопен. Мазурка ля мінор; Я.Сібеліус. «Фінляндія»; Д.Кабалевський. Празький концерт.	
<u>Додатковий матеріал для сприймання</u> С. Рахманінов. Третій концерт для фортепіано з оркестром (фрагмент) у виконанні Юджи Ванг (неймовірна техніка виконання, неперевершене враження); Ж.Колодуб. „Троїсті музики”; К. М’ясков. «Литовський танець», «Туркменський	

танець»; латиська народна пісня «Вій, вітерець», естонський народний танець «Тульяк»; А.Штогаренко. «Вірменські ескізи»; В.А. Моцарт. Симфонія соль мінор (перша частина, фрагмент); Є. Станкович. Купальський танок “Марина”. Український фольклор, пісні й танці різних народів світу (за вибором); А.Вівальді. „Зима” (фрагмент); О.Аляб’єв. „Соловей”; В.А.Моцарт. „Романс” із „Маленької нічної музики”; П.Чайковський. „Танець феї Драже” з балету „Лускунчик”, „Танець маленьких лебедів” із балету „Лебедине озеро”; Четверта симфонія (фрагмент фіналу); Й.С.Бах. Прелюдії до мажор, до мінор (з І т. „Добре темперованого клавіру”); Ф.Шопен. Прелюдії №№ 4, 7 (або інші фортепіанні мініатюри за вибором); Н.Паганіні. „Кампанелла”, Каприс № 24; К.Дебюссі. „Маленький пастух”, „Ляльковий кек-уок” (із сюїти „Дитячий куточок”); К.Сен-Санс. „Карнавал тварин” (за вибором); Й.Гайдн. Симфонії „Сюрприз”, „Годинник” (фрагменти); М.Глінка. „Іспанська увертюра” № 1; Ж.Бізе. „Хабанера” з опери „Кармен”; П.Чайковський. „Підсніжник”, „Неаполітанська пісенька”, „Неаполітанський танець”, Перший концерт для фортепіано з оркестром (фінал); О.Аляб’єв-Ф.Ліст. „Соловей”; С.Рахманінов. „Богородице, діво, радуйся”, „Рапсодія на тему Паганіні”; Й.С.Бах-Ш.Гуно. „Аве Марія”; Г.Аллегрі. „Мізерере”; А.Вівальді „Гроза”; В.Мей „Шторм”; Л.Бетховен. „Турецький марш”; В.А.Моцарт. „Турецький марш”; Й.Штраус. „Російський марш”; А.Хачатурян. „Гопак” з балету „Гаяне”; М.Сільванський. Варіації на тему української народної пісні „А вже весна”; Л.Ревуцький. „Веснянка”.	
<u>Орієнтовний матеріал для виконання</u> М. Глінка. “Гуде вітер вельми в полі”; українська народна пісня «Вийди, вийди, Іванку»; пісні з репертуару сучасних українських виконавців (на вибір); Е. Гріг. “Захід сонця”; чеська народна пісня “Полька”; японська народна пісня “Вишня”; польська народна пісня «Жайворонок»; естонська нар. пісня«У кожного свій музичний інструмент», білоруський народний танець-пісня „Бульба”;	
<u>Додатковий матеріал для виконання</u> латиська народна пісня “Півник”; естонська народна пісня „Зозуля”; грузинська народна пісня «Світлячок»; туркменська народна пісня «Метелик»; О.Янушкевич. «День народження у мами»; українські народні пісні «Прийшла весна з квітами», «Ой весна, весна, та й весняночка»; німецька народна пісня „Музиканти”; А.Житкевич. «Перестук»; Р.Бойко. «Річкова прохолода» із циклу «Пісні в стилі різних народів». Українські народні пісні, веснянки та гаївки („Соловєєчку, сватку, сватку”, „А вже	

весна” та ін.); французька народна пісня „Каде Руссель”;–М.Лисенко. „А вже весна, а вже красна”; Є.Бондаренко. „Співаночка-весняночка”; О.Злотник. „Мамина пісня”; М.Ведмедеря. „Молитва”, „Це моя Україна”; Є.Карпенко. „Зернятко”; В.А.Моцарт-Б.Фліс. „Колискова”; А.Житкевич. „Сопілочко з бузини”; І.Кириліна. „Засмутилось кошеня”; М.Катричко. „Найкраще місце на землі”; пісні з мультфільмів (за вибором).	
<u>Матеріал для музикування та виконання в русі</u> Троїсті музики (на вибір учителя); пісні з репертуару сучасних виконавців (на вибір)	